

GIẢI PHÁP NÂNG CAO CHẤT LƯỢNG ĐỘI NGŨ GIẢNG VIÊN TRƯỚC YÊU CẦU CHUYỂN ĐỔI SỐ TRONG GIÁO DỤC VÀ ĐÀO TẠO Ở CÁC TRƯỜNG ĐẠI HỌC

Nguyễn Thị Kim Thư

Khoa Sư phạm & Khoa học Cơ bản, Trường Đại học Tiền Giang

Tóm tắt: Để thực hiện thành công chiến lược chuyển đổi số quốc gia, đáp ứng yêu cầu đào tạo nguồn nhân lực, xây dựng Chính phủ số, kinh tế số và xã hội số, ngành giáo dục đang diễn ra quá trình chuyển đổi số mạnh mẽ, đặc biệt là tại các cơ sở giáo dục đại học. Đội ngũ giảng viên là một trong những yếu tố quyết định đến chất lượng và hiệu quả đào tạo. Đặc biệt, nâng cao việc áp dụng công nghệ số trong phương pháp giảng dạy và học tập là cốt lõi nhất. Vì vậy, bài viết đưa ra một số giải pháp nâng cao chất lượng đội ngũ giảng viên trước yêu cầu chuyển đổi số trong giáo dục và đào tạo ở các nhà trường đại học hiện nay.

Từ khóa: giải pháp, đội ngũ giảng viên, nâng cao chất lượng.

SOLUTIONS TO IMPROVE THE QUALITY OF LECTURERS IN MEETING THE REQUIREMENTS OF DIGITAL TRANSFORMATION IN EDUCATION AND TRAINING AT UNIVERSITIES

Abstract: To successfully implement the national digital transformation strategy, meet the requirements of human resource training, build a digital government, digital economy and digital society, the education sector is undergoing a strong digital transformation process, especially at higher education institutions. The teaching staff is one of the factors that determine the quality and effectiveness of training. In particular, improving the application of digital technology in teaching and learning methods is the core. Therefore, the article proposes a number of solutions to improve the quality of teaching staff in response to the requirements of digital transformation in education and training in universities today.

Keywords: Current situation, solutions, digital transformation, building a team of lecturers.

Nhận bài: 29.12.2025

Phản biện: 23.01.2026

Duyệt đăng: 28.01.2026

I. ĐẶT VẤN ĐỀ

Trên thế giới, chuyển đổi số được đề cập phổ biến vào năm 2017. Ở Việt Nam, chuyển đổi số bắt đầu được nhắc đến vào năm 2018. Trước tác động mạnh mẽ của cuộc Cách mạng công nghiệp lần thứ tư (Cách mạng 4.0) trên tất cả các lĩnh vực của đời sống xã hội, đặc biệt là vai trò của công nghệ số, Văn kiện Đại hội ĐBQT lần thứ XIII đã khẳng định: “Đẩy mạnh nghiên cứu, chuyển giao ứng dụng tiến bộ khoa học và công nghệ, đổi mới sáng tạo, nhất là thành tựu cách mạng công nghiệp lần thứ tư, thực hiện chuyển đổi số quốc gia, phát triển kinh tế số, nâng cao năng suất, chất lượng, hiệu quả, sức mạnh cạnh tranh của nền kinh tế số”. Tại Quyết định số 749/QĐ-TTg ngày 03/6/2020, Thủ tướng Chính phủ đã phê duyệt “Chương trình chuyển đổi số quốc gia đến năm 2025, định hướng đến năm 2030”, với tầm nhìn đến năm 2030 là: Việt Nam trở thành quốc gia số, ổn định và thịnh vượng, tiên phong thử nghiệm các công nghệ và mô hình mới; đổi mới căn bản, toàn diện hoạt động quản lý, điều hành của Chính phủ, hoạt động sản xuất kinh doanh của doanh nghiệp, phương thức sống, làm việc của người dân, phát triển môi trường số an toàn, nhân văn, rộng khắp.

Trong Chương trình này, giáo dục là một trong

tám lĩnh vực cần được ưu tiên chuyển đổi số: “Phát triển nền tảng hỗ trợ dạy và học từ xa, ứng dụng triệt để công nghệ số trong công tác quản lý, giảng dạy và học tập; số hóa tài liệu, giáo trình; xây dựng nền tảng chia sẻ tài nguyên giảng dạy và học tập cả hình thức trực tiếp và trực tuyến. Phát triển công nghệ phục vụ cho giáo dục, hướng tới đào tạo cá thể hóa. 100% các cơ sở giáo dục triển khai công tác dạy và học từ xa, trong đó thử nghiệm chương trình đào tạo cho phép học sinh, sinh viên học trực tuyến tối thiểu 20% nội dung chương trình. Ứng dụng công nghệ số để giao bài tập về nhà và kiểm tra sự chuẩn bị của học sinh trước khi đến lớp học”.

Như vậy, chuyển đổi số trong giáo dục đại học có thể hiểu là quá trình thay đổi tổng thể, toàn diện từ quản trị nhà trường đến cách thức dạy - học trên nền tảng công nghệ số nhằm nâng cao chất lượng đào tạo đáp ứng nhu cầu nguồn nhân lực trong giai đoạn hiện nay.

II. NỘI DUNG NGHIÊN CỨU

2.1. Thực trạng đội ngũ giảng viên các trường đại học

Những năm qua, được sự quan tâm của Đảng, Nhà nước và xã hội cùng sự nỗ lực của bản thân,

đội ngũ giảng viên đại học ngày càng phát triển, tăng lên cả về số lượng và chất lượng. Năm 2015 cả nước có khoảng 69.591 giảng viên thì đến năm 2021, đội ngũ giảng viên đã tăng lên 85.000 giảng viên. Trình độ chuyên môn của đội ngũ giảng viên đại học cũng có sự thay đổi theo từng nhóm trình độ, tỷ lệ đạt chuẩn trình độ ngày càng tăng. Cụ thể, năm 2015 cả nước có 78,52% giảng viên trình độ trên đại học và 21,41% đội ngũ giảng viên có trình độ đại học. Đến năm 2021, số giảng viên có trình độ trên đại học 92,64%, đội ngũ giảng viên có trình độ đại học còn 7,36%.

Sau khi triển khai Đề án 89 về đào tạo đội ngũ giảng viên, cán bộ quản lý các cơ sở giáo dục đại học, năm 2022, đã có 187 cán bộ, giảng viên được đào tạo trong nước (đạt 24%), 80 người được đào tạo ở nước ngoài (đạt 32%); năm 2023, con số này lần lượt là 118 người đào tạo trong nước (đạt 37%), 130 người đào tạo ở nước ngoài (đạt 64%). Mặt khác, các trường cũng có nhiều chính sách để cạnh tranh, thu hút giảng viên giỏi chuyên môn, có trình độ cao (có chức danh giáo sư, phó giáo sư và học vị tiến sĩ, ưu tiên tốt nghiệp ở trường đại học uy tín ở nước ngoài) và khả năng nghiên cứu khoa học. Điều này cho thấy, các cơ sở giáo dục đại học trên cả nước đã ý thức việc nâng cao chất lượng giảng viên và thực hiện chuẩn hóa trình độ đội ngũ giảng viên theo quy định của Luật Giáo dục và Luật Giáo dục đại học.

Bên cạnh những kết quả đạt được thì đội ngũ giảng viên đại học hiện nay vẫn còn những hạn chế nhất định. Trước yêu cầu của quá trình công nghiệp hóa, hiện đại hóa và hội nhập quốc tế thì một bộ phận giảng viên chưa đáp ứng yêu cầu đổi mới, thiếu tâm huyết, thậm chí vi phạm đạo đức nghề nghiệp. Một số cơ sở giáo dục đại học còn chậm trong chuyển đổi số, ứng dụng công nghệ thông tin, đổi mới phương pháp dạy học và do kỹ năng công nghệ thông tin của giảng viên còn hạn chế nên nhiều giảng viên vẫn còn duy trì phương pháp giảng dạy cũ, lỗi thời; chủ yếu là “độc thoại” hay là “thầy đọc, trò chép”... Bên cạnh đó, một số trường đại học vẫn chưa nhận thức đúng về tầm quan trọng của chuyển đổi số dẫn đến sự chậm trễ trong việc tích hợp công nghệ mới vào quá trình giảng dạy. Do đó, một số giảng viên có trình độ chuyên môn, nghiệp vụ vững vàng nhưng rất hạn chế trong việc áp dụng các phương pháp giảng dạy hiện đại với tích hợp công nghệ mới, cho nên dẫn đến sự thiếu hụt giảng viên có chuyên môn cao về công nghệ. Mặt khác, ở một số trường hạ

tầng công nghệ số vẫn chưa hoàn thiện, do đó, việc triển khai thực hiện các nền tảng số còn gặp nhiều khó khăn.

2.2. Một số giải pháp nâng cao chất lượng đội ngũ giảng viên trước yêu cầu chuyển đổi số trong giáo dục và đào tạo

2.2.1. Nâng cao nhận thức, trách nhiệm của các tổ chức, cá nhân trong nhà trường

Đây là giải pháp có ý nghĩa đặc biệt quan trọng, vì nhận thức là cơ sở định hướng, hành động, chỉ khi nhận thức đúng đắn thì hành động mới chính xác. Thực tiễn cho thấy, khi các cấp ủy, chỉ huy và các tổ chức, cá nhân có nhận thức đúng đắn cùng với trách nhiệm cao thì việc lãnh đạo, chỉ đạo và tổ chức thực hiện sẽ được triển khai theo đúng định hướng và đạt hiệu quả cao. Điều này bảo đảm quá trình nâng cao chất lượng đội ngũ giảng viên trước yêu cầu chuyển đổi số trong giáo dục và đào tạo đạt được hiệu quả tích cực.

Tiếp tục quán triệt thực hiện hiệu quả nhiệm vụ xây dựng “Nhà trường thông minh, tiếp cận cuộc cách mạng công nghiệp lần thứ tư” và “chuyển đổi số trong quản lý, giảng dạy”², nhất là các văn bản chỉ đạo của Bộ Chính trị, như: Kết luận số 91- KL/TW ngày 12/8/2024 về tiếp tục thực hiện Nghị quyết số 29-NQ/TW ngày 04/11/2013 của Ban Chấp hành Trung ương Đảng (khóa XI) về đổi mới căn bản, toàn diện giáo dục và đào tạo, đáp ứng yêu cầu công nghiệp hóa, hiện đại hóa trong điều kiện kinh tế thị trường định hướng xã hội chủ nghĩa và hội nhập quốc tế, trong đó quán triệt tinh thần “đẩy nhanh tiến trình chuyển đổi số trong giáo dục và đào tạo; phát triển giáo dục số, giáo dục thông minh, giáo dục cá nhân hóa, giáo dục sáng tạo, giáo dục thích ứng với sự phát triển của trí tuệ nhân tạo... phát triển học liệu mở trực tuyến”. Đồng thời, khuyến khích phát triển các mô hình trường học số, trường học thông minh, trường học hạnh phúc. Đây là cơ hội để giảng viên và học viên tiếp cận với các hình thức học tập hiện đại, tương tác trực tiếp với các nền tảng số, từ đó, nâng cao chất lượng dạy và học đáp ứng yêu cầu cách mạng công nghiệp 4.0.

2.2.2. Tăng cường đào tạo, bồi dưỡng về công nghệ thông tin cho giảng viên

Để đáp ứng yêu cầu chuyển đổi số trong giáo dục và đào tạo, việc tăng cường đào tạo và bồi dưỡng về công nghệ thông tin cho giảng viên là rất quan trọng, đặc biệt là xây dựng các chương trình đào tạo chuyên sâu về công nghệ số dành riêng cho giảng viên. Chương trình này, cần được

thiết kế để cung cấp cho giảng viên những kiến thức và kỹ năng cần thiết, nhằm sử dụng hiệu quả các công nghệ và công cụ số trong quá trình giảng dạy. Trong đó, nội dung chương trình nên bao gồm các chủ đề như nền tảng công nghệ giáo dục, phần mềm giảng dạy trực tuyến và các ứng dụng của AI trong giáo dục và đào tạo.

Bên cạnh đó, tăng cường tổ chức các khóa học và hội thảo về kỹ năng sử dụng công cụ giảng dạy số cũng là một phương pháp quan trọng để nâng cao năng lực của giảng viên. Các khóa học này có thể tập trung vào việc hướng dẫn giảng viên cách sử dụng các nền tảng học tập trực tuyến, công cụ tạo bài giảng số và các phương pháp giảng dạy mới dựa trên công nghệ. Trong đó, hội thảo có thể cung cấp cơ hội cho giảng viên trao đổi kinh nghiệm, chia sẻ các kỹ thuật giảng dạy số hiệu quả và cập nhật các xu hướng công nghệ mới nhất trong giáo dục. Các hoạt động này không chỉ giúp giảng viên nâng cao kỹ năng công nghệ mà còn hỗ trợ họ trong việc tích hợp công nghệ số vào chương trình giảng dạy một cách hiệu quả và sáng tạo.

Tiếp đến, quá trình chuyển đổi số đòi hỏi các trường đại học phải thay đổi từ quản trị nhà trường đến các hoạt động đào tạo: đổi mới chương trình, phương pháp dạy - học, quản lý người học, phương pháp kiểm tra, đánh giá chuẩn đầu ra từ môi trường truyền thống sang môi trường số. Người học có nhiều cơ hội để tiếp cận, tích lũy, chất lọc những kiến thức phù hợp, đồng thời có thể chủ động nghiên cứu tài liệu cũng như tương tác với giảng viên ở mọi thời điểm bằng máy tính hoặc điện thoại thông minh. Công nghệ thực tế tăng cường/thực tế ảo (AR/VR) được sử dụng rộng rãi, giúp người học trải nghiệm và rèn luyện các kỹ năng. Nhờ ứng dụng các công nghệ AI, Big Data và IoT... giảng viên có thể thu thập dữ liệu, phân tích và đánh giá chính xác về người học; theo dõi quá trình học tập, kiểm tra mức độ hoàn thành bài tập và thông báo kết quả học tập tới sinh viên cũng như gia đình.

2.2.3. Khuyến khích giảng viên tham gia nghiên cứu và ứng dụng công nghệ vào giảng dạy

Để thúc đẩy việc ứng dụng công nghệ trong giảng dạy, cần tạo điều kiện thuận lợi cho giảng viên tham gia nghiên cứu và phát triển các ứng dụng công nghệ. Việc này bao gồm: cung cấp các nguồn lực cần thiết như tài chính, thời gian và cơ sở vật chất để giảng viên có thể tiến hành các dự án nghiên cứu về công nghệ giáo dục và đào tạo. Đặc biệt, các cơ sở giáo dục nên thiết lập các

chương trình hỗ trợ nghiên cứu, tổ chức các cuộc thi sáng tạo, khuyến khích sự hợp tác giữa giảng viên với các chuyên gia công nghệ để phát triển các công cụ và phương pháp giảng dạy số.

Đồng thời, các nhà trường cần xây dựng các cơ chế khen thưởng kịp thời, nhằm ghi nhận những nỗ lực của giảng viên trong việc có thành tích xuất sắc về đổi mới phương pháp giảng dạy số. Việc thiết lập cơ chế này không chỉ thúc đẩy giảng viên tích cực tham gia vào quá trình đổi mới mà còn nâng cao chất lượng dạy và học. Khi giảng viên được động viên, khích lệ, họ sẽ có động lực để cống hiến và sáng tạo hơn trong phương pháp đổi mới giáo dục. Những biện pháp này không chỉ tạo ra môi trường giáo dục đổi mới sáng tạo mà còn khuyến khích giảng viên duy trì và nâng cao kỹ năng của mình. Từ đó, họ sẽ trở thành những tấm gương cho các đồng nghiệp khác học hỏi, góp phần xây dựng văn hóa giáo dục và đào tạo tích cực. Sự tương tác giữa giảng viên và học viên cũng sẽ được cải thiện, xây dựng môi trường học tập năng động, đặc biệt, nâng cao trải nghiệm học tập cho học viên, đáp ứng yêu cầu của môi trường giáo dục và đào tạo hiện đại trong các trường đại học.

Giảng viên cần đổi mới phương pháp giảng dạy trong cách tiếp cận và truyền đạt kiến thức, sử dụng các công cụ số để làm cho bài giảng trở nên hấp dẫn và dễ tiếp thu hơn. Điều này không chỉ giúp học viên phát triển khả năng phân tích và giải quyết vấn đề một cách hiệu quả mà còn giúp giảng viên cập nhật và điều chỉnh phương pháp giảng dạy đáp ứng nhu cầu của học viên. Đồng thời, cần liên tục cập nhật các xu hướng mới trong giáo dục và đào tạo, khoa học – công nghệ để thích ứng với phương pháp giảng dạy mới, góp phần nâng cao chất lượng giảng dạy.

Trước sự biến đổi mạnh mẽ này, giảng viên không chỉ có năng lực giảng dạy mà cần hình thành năng lực số để có thể thực hiện nhiệm vụ giảng dạy và nghiên cứu khoa học. Căn cứ vào Khung năng lực số của Tổ chức Giáo dục, Khoa học và Văn hóa của Liên hợp quốc (UNESCO), giảng viên cần hình thành những năng lực cơ bản sau trong hoạt động giảng dạy và nghiên cứu khoa học: 1) Khai thác, sử dụng thành thạo công nghệ; 2) Xử lý và vận dụng sáng tạo các thông tin, dữ liệu trên nền tảng số; 3) Tăng cường khả năng giao tiếp, kết nối hiệu quả trong môi trường số; 4) Năng lực an ninh, an toàn trong môi trường số; 5) Nhận diện và giải quyết vấn đề theo quy trình

phát triển của công nghệ số; 6) Phân tích và đánh giá dữ liệu thông tin và nội dung số trong lĩnh vực giáo dục đại học. Bởi vậy, việc đào tạo, bồi dưỡng năng lực số cho giảng viên phải được tổ chức thường xuyên và là một trong những yếu tố quyết định thành công quan điểm chỉ đạo về chuyển đổi số trong lĩnh vực giáo dục đại học hiện nay.

2.2.4. Tăng cường hợp tác quốc tế, trao đổi kinh nghiệm chuyển đổi số trong giáo dục và đào tạo ở các trường đại học uy tín trên thế giới

Để nâng cao hiệu quả chuyển đổi số trong giáo dục và đào tạo, việc tăng cường hợp tác quốc tế và trao đổi kinh nghiệm là một yếu tố quan trọng. Đầu tiên, cần tạo điều kiện cho giảng viên tham gia các chương trình trao đổi và hợp tác với các tổ chức giáo dục quốc tế, các trường đại học lớn uy tín trên thế giới trong lĩnh vực chuyển đổi số. Những chương trình này có thể bao gồm các khóa đào tạo quốc tế, hội thảo và các dự án hợp tác nghiên cứu, qua đó giúp giảng viên cập nhật kiến thức, tiếp cận công nghệ mới và học hỏi từ các chuyên gia hàng đầu trong lĩnh vực giáo dục số.

Bên cạnh đó, việc khuyến khích học hỏi và áp dụng các mô hình giáo dục và đào tạo hiện đại

từ các nước tiên tiến là một cách hiệu quả để cải thiện chất lượng giáo dục và đào tạo. Thông qua việc tăng cường hợp tác quốc tế và trao đổi kinh nghiệm, giảng viên sẽ được trang bị những kiến thức, kỹ năng cần thiết để đối mặt với thách thức của chuyển đổi số, từ đó, góp phần nâng cao chất lượng giáo dục và đào tạo trong các nhà trường.

III. KẾT LUẬN

Để đào tạo được nguồn nhân lực đáp ứng nhu cầu chuyển đổi số, giảng viên phải không ngừng nâng cao năng lực giảng dạy như: trình độ chuyên môn cao đáp ứng tốt yêu cầu giảng dạy; xây dựng và thiết kế bài giảng sinh động, kho học liệu hiện đại luôn cập nhật tri thức mới, gắn lý luận và thực tiễn; tổ chức lớp học phù hợp, hiệu quả và phát huy được năng lực của người học; ứng dụng công nghệ thông tin vào quá trình dạy - học. Trên cơ sở đó, cùng với ý thức chính trị, đạo đức nghề nghiệp và sự tận tâm, nhiệt huyết giảng viên truyền cảm hứng đến người học, xử lý linh hoạt các tình huống, tăng khả năng kết nối giữa người học với người học, giữa giảng viên với người học, giữa giảng viên với giảng viên... trên nền tảng số.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

Bộ Chính trị (2024). *Kết luận số 91-KL/TW ngày 12/8/2024 về tiếp tục thực hiện Nghị quyết số 29-NQ/TW ngày 04/11/2013 của Ban Chấp hành Trung ương Đảng (khóa XI) về đổi mới căn bản, toàn diện giáo dục và đào tạo, đáp ứng yêu cầu công nghiệp hóa, hiện đại hóa trong điều kiện kinh tế thị trường định hướng xã hội chủ nghĩa và hội nhập quốc tế*.

Báo cáo tổng kết năm học 2022 – 2023 của Vụ Giáo dục đại học, Bộ Giáo dục và Đào tạo.

Nguyễn Đức Huy. *Thực trạng phát triển đội ngũ giảng viên cao cấp tại các cơ sở giáo dục đại học của Việt Nam*. Tạp chí Khoa học giáo dục Việt Nam, số 03/2018.

Thủ tướng chính phủ (2022). *Quyết định số 131/QĐ-TTg ngày 25/01/2022 phê duyệt Đề án “Tăng cường ứng dụng công nghệ thông tin và chuyển đổi số trong giáo dục và đào tạo giai đoạn 2022 – 2025, định hướng đến năm 2030”*.

Tổng cục Thống kê. *Kết quả số liệu thống kê khảo sát về số giảng viên các trường đại học phân theo trình độ chuyên môn giai đoạn 2015 – 2021*. Hà Nội, 2021.